

5. Коваленко В.В. Ефективність банківської системи в умовах глобальної конкуренції /В.В. Коваленко, О.Г. Коренева // Economics and Management: Challenges and Perspectives: Collection of scientific articles. – «East West» Association For Advanced Studies and Higher Education GmbH, Vienna, Austria, 2015. – С. 140–145.

6. Основні показники діяльності банків України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442 (дата звернення: 08.03.2019 р.)

7. Доходи та витрати банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442 (дата звернення: 08.03.2019 р.)

JEL G21

Коваленко Вікторія Володимирівна

д.е.н., професор кафедри банківської справи

Олійникова Тетяна Олексіївна

студентка 4 курсу факультету фінансів та банківської справи

Одеського національного економічного університету

м. Одеса, Україна

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

У тезах розглядаються наступні питання: теоретичні основи оцінки ефективності діяльності комерційного банку, основні напрямки покращення ефективності діяльності комерційного банку. Напрямами підвищення ефективності діяльності є: зростання доходів; зниження витрат та зниження ризиків.

Ключові слова: *банк, ефективність банківської діяльності, забезпечення ефективності.*

Від ефективності роботи окремого банку залежить ефективність функціонування банківської системи в цілому. Концентруючи значний обсяг фінансових ресурсів і розподіляючи кредитні потоки, комерційні банки відіграють провідну роль у забезпеченні розвитку економіки.

На макрорівні низька ефективність посередництва між власниками вільних коштів та тими, хто їх потребує призведе до малих темпів економічного зростання або ж навіть до його відсутності. Тому економічна та фінансова міць країни не в останню чергу залежить від ефективності роботи банківської системи.

На мікрорівні низька ефективність свідчить про нижчу конкурентоспроможність банку. Саме тому, банки повинні постійно підвищувати ефективність своєї діяльності.

Оцінка ефективності банківської діяльності є одним з найважливіших напрямів аналізу банківської діяльності. Ефективність роботи банківської системи загалом залежить від того, як ефективно працює окремий банк. Для підвищення ефективності діяльності банку необхідно правильно її оцінити. В Україні майже не проводиться досліджень з питань оцінки ефективності діяльності банку.

Економічна ефективність – це характеристика співвідношення результатів діяльності до витрат на їх одержання. Підвищенням ефективності є збільшення цього співвідношення, що є метою управління ефективністю. Ефективність банківської діяльності розглядається на трьох організаційно-функціональних рівнях її прояву – система банків другого рівня, окрема банківська установа та структурний підрозділ банку. Між цими рівнями існує тісний взаємозв'язок і кожен із них впливає на результати діяльності як вищого, так і нижчого рівня [1, с. 171].

На ефективність діяльності комерційного банку впливає ціла низка чинників, які також треба брати до уваги, найважливішими з них є такі: досягнення високого рівня екстенсивного розвитку регіональної мережі продажу банківських послуг, за якого кількість регіональних відділень банків на одну тисячу мешканців в Україні вже наблизилася до європейського рівня; при цьому попит роздрібних клієнтів на банківські послуги порівняно з показниками країн ЄС значно менший; нерівномірність територіального покриття ринку регіональною мережею продажу банківських послуг. Основними показниками, які характеризують прибутковість банку, є такі: норма прибутку на капітал (рентабельність капіталу); рентабельність (прибутковість) активів; рентабельність витрат; чистий спред; чиста процентна маржа; рівень іншого операційного доходу. Зазначені показники загальної дохідності активів та дохідності процентних активів дають змогу досить повно охарактеризувати діяльність банків з погляду його ефективності (на прикладі ПАТ «Райффайзен банк Аваль»).

Таблиця 1.

Показники прибутковості та рентабельності ПАТ «Райффайзен банк Аваль»

Показники	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018
Рентабельність капіталу	-22,96	37,93	40,98
Рентабельність активів	-2,81	6,82	5,64
Рентабельність витрат	43,22	-102,89	84,97
Чистий спред	25,00	20,23	17,00
Чиста процентна маржа	16,51	14,60	7,29
Рівень іншого операційного доходу	0,58	0,44	0,19

Джерело: складено за даними [3].

Ефективне функціонування банківської системи – необхідна умова розвитку ринкових відносин в Україні, що об'єктивно визначає головну роль центрального банку стосовно регулювання банківської діяльності. Національний банк України

докладає зусиль для реалізації основної стратегічної мети, визначення для нього законодавством, забезпечення стабільності національної грошової одиниці шляхом цілеспрямованої монетарної політики, зорієнтованої на макроекономічну стабілізацію та зниження темпів інфляції [2, с. 5]. На розвиток стабільності банківської системи впливають такі ключові проблеми:

- банки все ще мають суттєві частки проблемних активів на балансі;
- що потребує системного рішення проблеми якості активів;
- банківська система не має фундаменту для сталого розвитку, має замалу базу заощаджень, кредитування призупинилось, джерела капіталу обмежені, довіра до банківської системи знизилася;
- фінансовий ринок в Україні нерозвинений.

Сучасний стан банківської системи України вимагає прийняття заходів щодо покращення її функціонування. Дані напрями необхідно структурувати за проблемами, з якими стикнулася банківська система, а саме: вирішення питання якості активів та капіталізації банківської системи та стимулювання структурних перетворень у банківській системі. Найважливішим напрямом вирішення питання якості активів та капіталізації банківської системи є: з'ясування реальної якості активів на балансі українських банків за рахунок проведення діагностичного обстеження; як один із найбільш пріоритетних механізмів капіталізації банків, необхідно злиття та приєднання комерційних банків, які можуть використовуватися також для відновлення платоспроможності окремих банків.

Забезпечення стабільної прибутковості банківської діяльності означає утворення передумов для протистояння кризовим явищам та ефективного посередництва у русі грошових коштів; скорочення або уникнення збитків у банківській сфері навіть за складних економічних умов та забезпечення стійкості банку на фінансовому ринку. Необхідно також підвищити кваліфікаційні вимоги до посадових осіб, вдосконалити програми для забезпечення необхідної кваліфікації робітників. Активну участь беруть комітет з управління активами і пасивами, центри прибутку і витрат, Рада і Правління банку. Для забезпечення стабільної прибутковості діяльності ПАТ «Райффайзен банк Аваль» були надані рекомендації щодо: покращення депозитної бази банку; удосконалення організаційної структури банку; розробки фінансової стратегії розвитку; впровадження інновацій; розширення зв'язків з іншими суб'єктами ринку; вдосконалення маркетингової стратегії банку. Для підвищення ефективності діяльності банків за необхідне є реалізація і таких напрямів: зростання доходів; зниження витрат та зниження ризиків.

Якщо це напрямок зростання доходів, то за доцільне є залучати більше позичальників та нарощувати свій кредитний потенціал за рахунок збільшення обсягу залучених ресурсів. Якщо це напрямок зниження витрат – удосконалювати систему контролю за виконавчою дисципліною персоналу; створення єдиних

стандартів господарських витрат; підвищення ефективності використання і контролю віддачі від маркетингових і рекламних заходів; посилення контролю щодо представницьких витрат; перегляд оренди; автоматизація процесів.

Слід звернути увагу на такі можливі заходи підвищення ефективності діяльності, як: удосконалення організаційної структури банку, покращення методів навчання персоналу, система мотивації працівників, оптимізація процесу документообігу, удосконалення системи планування та контролю, та автоматизація процесів.

Список використаних джерел:

1. Коваленко В.В. Ефективність банківської системи в умовах глобальної конкуренції. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. 5 (83). С. 169-176.
2. Банківська система України: монографія [Текст] /В.В. Коваленко, О.Г. Коренева, К.Ф. Черкашина, О.В. Крухмаль. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 187 с.
3. Показники банківської системи України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442 (дата звернення: 08.03.2019 р.)

JEL G21

Коваленко Вікторія Володимирівна

д.е.н., професор кафедри банківської справи

Мазур Тетяна Олегівна

студентка 5 курсу факультету фінансів і банківської справи

Одеського національного економічного університету

м. Одеса, Україна

ДОСТАТНІСТЬ КАПІТАЛУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ БАНКІВ УКРАЇНИ

Тези присвячені проблемам забезпечення конкурентної позиції банків за допомогою реалізації стратегії підвищення рівня достатності капіталу. Метою роботи визначено обґрунтування теоретико-методичних засад формування конкурентних переваг та напрямів підвищення конкурентоспроможності сучасних банків на основі встановлення параметрів достатності їх капіталу.

Ключові слова: банк, конкурентна позиція, достатність капіталу, конкурентні переваги, капіталізація, конкурентоспроможність.

В сучасних умовах розвитку банківського бізнесу, конкуренція на ринку банківських послуг з року в рік стає все жорсткіше. Банки повинні боротися за